

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ม้ง(Hmong)คนทั่วไปรู้จักในชื่อ“แม้ว” เป็นกลุ่มคนที่เคยอาศัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน เป็นชนพื้นเมืองที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ชาวม้งได้อพยพเข้าในประเทศไทยตั้งรกรากกันฐานอยู่ในบนภูเขาสูงในภาคเหนือตั้งแต่ก่อนปีพ.ศ. 2480 ชาวม้งที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งมีด้วยกันสองกลุ่มคือม้งขาวและม้งเขียว กล่าวคือ ม้งขาว เรียกตัวเองว่า "ฮม้ง เตื่อว" และม้งเขียว เรียกตนเองว่า "ฮม้งจิว"

บ้านม้งดอยปุยเป็นกลุ่มชนเผ่าม้งจิว ก่อตั้งประมาณปีพ.ศ. 2496 โดยชาวม้งจิว 2 ตระกูลแข่งขันทันแข่งขาน การที่บ้านม้งดอยปุยตั้งอยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวที่ต่อเนื่องจากวัดพระธาตุดอยสุเทพและพระตำหนักภูพิงศ์ดิ่งนั้นความสัมพันธ์ บ้านม้งดอยปุยมีกับคนภายนอกจึงมีมากกว่าบ้านม้งที่อื่นและระยะ30ปีที่ผ่านมาได้ปรับเปลี่ยนอาชีพจากเกษตรกรรมมาสู่การขายสินค้าหัตถกรรมในรูปแบบต่างๆให้นักท่องเที่ยว สลับซับซ้อนมากไปกว่านั้นก็คือบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งเป็นเงื่อนไขจากภายนอกที่ส่งผลให้ชาวม้งดอยปุยต้องปรับตัว

ชนเผ่าม้งจิวมีชุดเครื่องแต่งกายประจำเผ่าเป็นสัญลักษณ์ ที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษเป็นภูมิปัญญางานปักเย็บที่แฝงด้วยประวัติศาสตร์เผ่าพันธุ์ม้ง ทั้งนี้จะสังเกตได้จากการสวมใส่ชุดม้งจิว การสื่อภาษาม้ง เป็นสายใยผูกพันเครือญาติมาหลายชั่วอายุคนแต่ในภาวะปัจจุบันนี้วัฒนธรรมประเพณีดังกล่าวเริ่มสูญหายไปจากบ้านม้งดอยปุย ซึ่งเกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ต้องปรับตัว การผสมกลมกลืนกันระหว่างคนพื้นราบและค่านิยมทางเทคโนโลยีที่นับวันจะส่งผลต่อสังคมชุมชนที่มีวัฒนธรรมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของหมู่บ้านม้งดอยปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สภาพปัญหาและผลกระทบที่มีต่อการปักเย็บชุดเครื่องแต่งกายสตรีม้งจิว
2. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างอัตลักษณ์โดยผ่านเครื่องแต่งกายสตรีม้งจิว
3. เพื่อศึกษารูปแบบและประเภทองค์ประกอบของชุดเครื่องแต่งกายสตรีม้งจิว

ขอบเขตของการวิจัย

หมู่บ้านม้งดอยปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาประวัติศาสตร์ชนเผ่าม้ง บริบท สภาพปัญหาและผลกระทบที่มีต่อการปักเย็บชุดเครื่องแต่งกาย ศึกษารูปแบบและประเภทองค์ประกอบเนื้อหาและกระบวนการเสริมสร้างอัตลักษณ์ กลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูล มีจำนวน 10 ท่าน จำแนกเป็นสตรีม้งจิววัยเด็ก 2 ท่าน วัยเยาวชน 4 ท่าน และผู้สูงอายุ 4 ท่าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บริบท-หมู่บ้านม้งดอยปุย

- วัฒนธรรม/ประเพณี/ค่านิยม
- พิธีกรรม ความเชื่อ

มีจิตสำนึก รักถิ่นฐาน บ้านเกิดเผ่าพันธุ์

ศึกษารูปแบบและประเภทองค์ประกอบ/เอกลักษณ์/อัตลักษณ์ ของชุดเครื่องแต่งกายสตรีม้งจิว โดยปฏิบัติการสนทนากลุ่ม - สตรีม้งจิววัยเด็ก - สตรีม้งจิววัยเยาวชน - สตรีม้งจิววัยผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อมูลประวัติศาสตร์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารด้านการเสริมสร้างอัตลักษณ์ชนเผ่าม้ง เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่บ้านม้งดอยปุยโดยวิธีการสังเกตและสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในระหว่างปฏิบัติการสนทนากลุ่มร่วมกับสตรีม้งจิววัยเด็ก วัยเยาวชนและผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลปีใหม่ม้ง รวมทั้งสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยว บันทึกภาพ รวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และเสนองานวิจัยฉบับสมบูรณ์ในรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บ้านม้งดอยปุยเป็นกลุ่มชาวเขาเผ่าม้งจิว มีประเพณีวัฒนธรรมการแต่งกายที่เป็นอัตลักษณ์สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ใช้ภาษาม้งในการสื่อสารผสมกับภาษาไทย ประกอบอาชีพค้าขายและเกษตรกร เยาวชนรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและทำงานในต่างจังหวัดทั่วประเทศไทย ปัจจุบันการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ลักษณะทางสังคมยังคงมีประเพณีนับถือปู่ย่าบรรพบุรุษ ยังคงดำเนินพิธีกรรมตามความเชื่อยึดถือกันอยู่ บ้านม้งดอยปุยยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทั้งชาวไทยและต่างประเทศนิยมแวะไปตลอดปี ปัจจัยผลกระทบต่อการปักเย็บผ้าของสตรีม้งจิวคือภาวะด้านเศรษฐกิจจึงไม่ได้ใช้เวลากับการปักผ้า บางคนหันไปใช้เครื่องจักรอุตสาหกรรมปักลายม้งแทน ถึงกระนั้นก็ตามม้งดอยปุย ยังคงมีวัฒนธรรมการแต่งกายที่เสริมสร้างความเป็นอัตลักษณ์คือชุดประจำเผ่าม้งจิวไว้ 1 ชุด ใส่ในพิธีกรรมและเทศกาลปีใหม่ม้ง ทั้งนี้ รูปแบบและประกอบองค์ประกอบของชุดเครื่องแต่งกาย ที่มีหลากหลายสีสันมากขึ้น แต่ลวดลายปักผ้ายังคงมีแบบเดิม จากการทำวิจัยครั้งนี้กลุ่มสตรีม้งจิววัยเด็ก วัยเยาวชนและผู้สูงอายุ เกิดความคิดตระหนักในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นคนม้งโดยการพร้อมสวมใส่ชุดเครื่องแต่งกายประจำเผ่าม้งจิวในชีวิตประจำวันและวาระสำคัญในพิธีต่างๆ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

หน่วยงานเทศบาลตำบลสุเทพและผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรมการแต่งกายโดยชุดเครื่องประจำชนเผ่าม้งจิวและสนับสนุน อนุรักษ์งานปักผ้าของกลุ่มสตรีม้งจิว จัดกิจกรรมให้เยาวชนมีส่วนร่วมโดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปักผ้าและแต่งกายชุดประจำเผ่าทุกวันในการเปิดร้านค้าในพื้นที่บ้านม้งดอยปุย

เอกสารอ้างอิง

ไชศรี จิตสำราญ&เบญจมาพร บานชื่น. (2552). ศึกษาความเป็นมาและความเชื่อที่ปรากฏในลายผ้าปักบนพื้นผ้าของชาวเขาเผ่าม้ง.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

จิรากร รอดคุ้ม.(2557).การศึกษาเอกลักษณ์ชาวเขาเผ่าม้ง.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร.

ไพไลลักษณ์ ทิรัญวิริยกุล.(2555.).เปรียบเทียบลักษณะและความเชื่อเกี่ยวกับการแต่งกายของชนเผ่าม้ง ในอดีตกับปัจจุบัน.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

ปตท.

สวทช.
NSTDA

มูลนิธิหมู่บ้าน
VILLAGE FOUNDATION